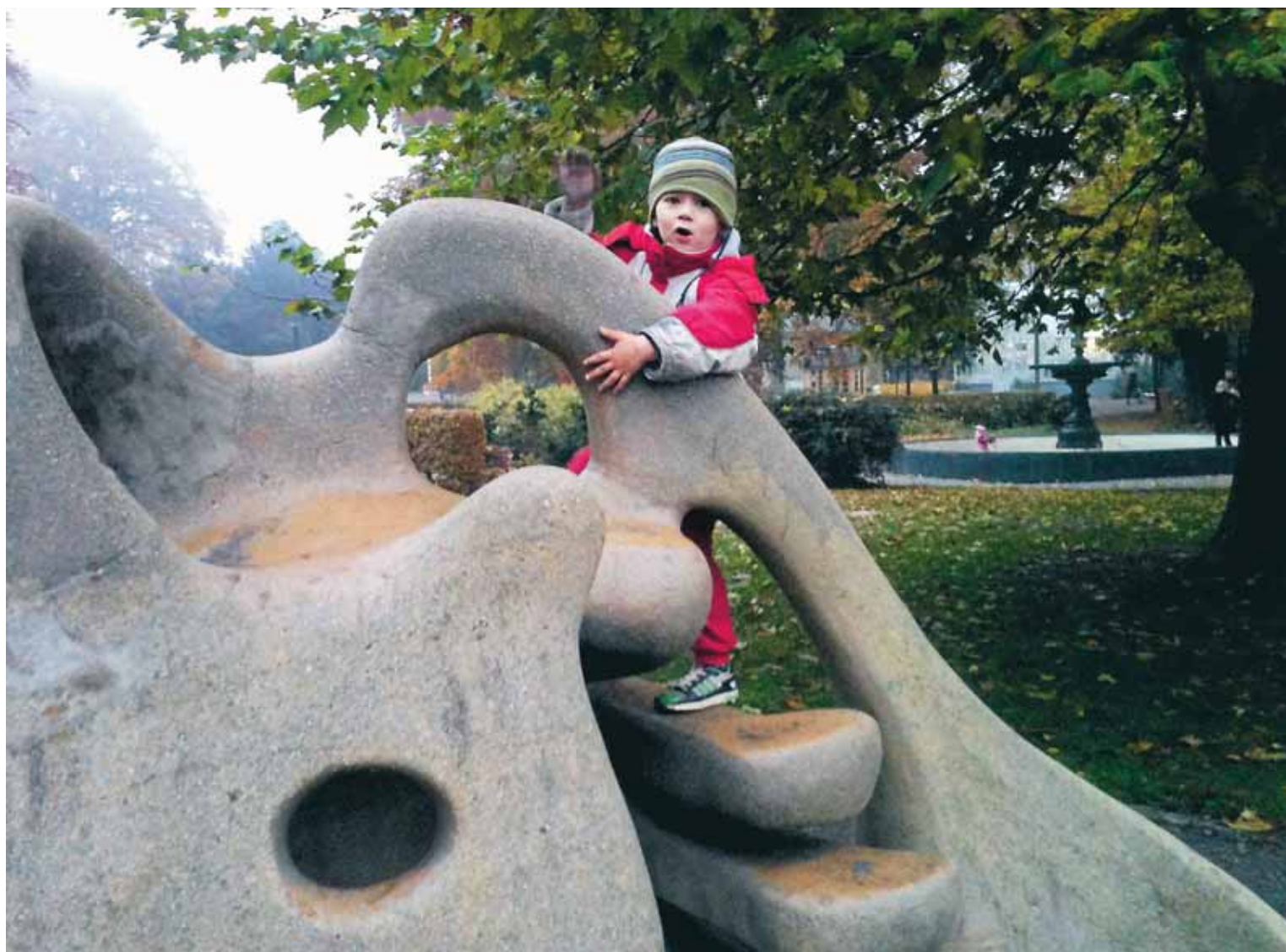

LEK. Upphovsman-
nen Egon Møller-Nielsen bröt ny mark när han involverade barn i konsten. Hans nonfigurativa skulpturer, som inte var helt okritiserade, borrade sig sakta men säkert in i vårt medvetande. Tufsen i Lunds stadspark har fått barn och vuxna att skratta i generationer.

"Tufsen" i Lunds stadspark är som en kär vän för många Lundabor, inte minst för artikelförfattaren.

FOTO: CHARLOTTE PEHRSSON

Lek i Tufsen kittlar fortfarande

Många lundabor har kära minnen associerade till den ovanliga och sagolikt böljande lekskulpturen i stadsparken. Så även jag.

Där inne, i "min" grotta, har min barnaröst ekat under sommar dagar, höst, vinter och vår. Mina händer har strukit över den skrovliga, mjuka ytan. Jag har åkt kana längs dess rygg. Bromsat in precis i slutet, där man fångas upp som i en liten kopp för att lätt kunna hoppa ner på marken och börja om från början igen. Nu för tiden är jag där med min systerson. Han älskar den också. "Vill du komma in i mitt hus?" frågar han förtjust och vill aldrig gå hem.

Det gör mig glad. Jag är förstas för stor för att krypa ihop där inne. Men vi låtsas ändå. Leker att världen utanför är ett hav med farliga piratskepp och att skulpturen är vårt hem.

Stensulpturen i stadsparken har varit, och är fortfarande, som en kär vän. Den spelar ingen roll att jag delar den med tusentals andra barn och vuxna. Vi har en relation som bara är vår ändå.

Aldrig har jag tänkt tanken att denna levande och

varma skapelse skulle finnas någon annanstans än i stadsparken i Lund. Under ett besök i Stockholm för en tid sedan höll jag därför på att sätta hjärtat i halsgropen när jag passerade en lekplats på söder. Där stod den! En exakt likadan!

Har de flyttat på den? undrade jag först, eftersom tanken på att det skulle finnas kopior var så totalt främmande. Sedan började jag göra efterforskningar. Vänner och bekanta från Lund blev lika involverade som jag.

Leksulpturens upphovsman visade sig vara skulptören Egon Møller-Nielsen (1915-1959), född och utbildad i Köpenhamn, inflyttad till Sverige år 1939. Hit flydde han under Tysklands ockupation av Danmark, och han kom att bli en viktig del av Stockholms konstnärsliv.

Egon Møller-Nielsen tyckte mycket om barn och hade själv tre stycken med lika många kvinnor. Han brann för att göra barn delaktiga i samtidskonsten och blev känd för sina leksulpturer, som han introducerade i slutet av 1940-talet i samarbete med Holger Blom, stadsträdgårdsmästare i Stockholm.

Tufsen i Droskanparken i Stockholm.

I en intervju i Dagens Nyheter berättar hans sista hustru Kerstin Møller-Nielsen att han hade många barn omkring sig när han gjorde skulpturen som står i Lunds stadspark. Egon Møller-Nielsen menade att "den vuxne ska lära av barnen".

– Egon tyckte om barn, han var en av dem när han lekte. Han var härligt asocial, gjorde allt sådant man inte får göra, lät barnen måla på väggarna och så. När [hans dotter] Vibeke ville ha lite toapapper kunde han dra ut metervis från rullen, bara för att det var roligt.

Skulpturen i Lunds stadspark är en kopia av origina-

let, som står i Humlegården i Stockholm. Det finns ytterligare några exemplar av Tufsen, som skulpturen kallas, döpt efter Egon Møller-Nielsens dotter Mona som brukade kallas så: den jag såg i Droskanparken på söder, plus en i Örebro och en i Göteborg. Det har dessutom funnits en Tufsen i Kristinehamn, men den vandaliserades och sprängdes sönder 2003.

Lars Jacobsson, stadsträdgårdsmästare i Lund, berättar att skulpturen i Lunds stadspark köptes in 1952 och att den är gjord av konstbetong.

– Leksulpturen är ett av mina allra första minnen av Lunds stadspark. Jag var of-

Tufsen

Konstnären Egon Møller-Nielsen föddes 1915 i Köpenhamn, där han utbildade sig i arkitektur, och dog 1959 i Stockholm. Förutom sina konstverk, är han för många känd för att ha illustrerat barnboken "Historien om Någon" (författare Åke Löfgren).

Under sina sista levnadsår - han

dog av en hjärnblödning bara 44 år gammal - var han bland annat huvudlärare i skulptur på Konstfack. Han samarbetade med bland andra Sten Lindberg och arkitekten Ralph Erskine. Innan han bosatte sig i Sverige 1939 arbetade han hos Alvar Aalto i Helsingfors. Tillsammans med

Stockholms stads-trädgårdsmästare Holger Blom (1906-1996) introducerade Egon Møller-Nielsen i slutet av 1940-talet leksulpturerna, varav en fick namnet "Tufsen". Originalen finns i Humlegården i Stockholm - en kopia sedan 1952 i Lunds stadspark. Fler leksulpturer finns i Stockholm.

ta där med mina föräldrar och klängde, den är fantastisk, säger han med glädje i rösten.

Tidigare stod skulpturen ungefär där den nuvarande lekplatsen är men när parkbolagets trädgård byggdes om 1995 flyttades den. I dag har den en mer framträdande plats, ensam på gräset framför voljäreerna.

– Den är vacker att titta på och tillför parkmiljön både aktivitet och liv, säger Lars Jacobsson.

Till skillnad från alla standardiserade lekredskap som tillverkas i dag, med otaliga säkerhetspekter som ska tas i beaktande, är detta konstverk

bestående över tid, menar han.

I en artikel i DN 1954 sa Egon Møller-Nielsen själv så här:

– Om min leksulptur i Humlegården föreställer något? Javisst, den föreställer en leksulptur. Det vill säga, när jag gjorde den utgick jag från barnets lust att gömma sig, att rutscha utför och att klättra högt för att få känslan av fara. Men jag begär inte att folk ska få några speciella associationer när de tittar på den och börjar tänka på en svan eller en snäcka, ehuru jag inte missgynnar dem att göra det om de har lust."

Charlotte Pehrsson